

ASPECTE ALE SITUAȚIEI POSTREVOLUȚIONARE DE LA 1848 DIN ȚĂRILE ROMÂNE

MIRCEA T. GEORGESCU

Revoluția de la 1848 a dovedit, încă o dată, receptivitatea poporului român față de marile frământări ale secolului, care au răscolit profund vatra bătrînului nostru continent.

Ridicarea românilor din toate provinciile locuite de ei, pentru înfăptuirea unor idealuri vechi de secole, măturînd voința lor de a participa la zidirea lumii noi ce încerca să înlocuiască perimatele rînduiri feudale.

S-a făurit atunci o gîndire revoluționară românească, originală și, în același timp, printre cele mai avansate ale vremii, formulînd concepții pentru care și azi militează poporul nostru.

Revoluționarii români de la 1848, fără excepție, dorind și luptînd pentru fericirea și prosperitatea României, au văzut-o realizabilă în mijlocul unei comunități de state și națiuni plenar prospere și nimeni, nicicînd, nu le-a închipuit prin asuprirea sau stăpînirea altor popoare¹.

O trăsătură a revoluției române o constituie atașamentul celor mai mulți dintre conducătorii ei față de popor, față de marea masă a țărănimii, clasa care s-a alăturat cu mare și justificată însuflețire idealurilor revoluției.

Teama de mase a determinat pînă la urmă reacțiunea internă, ale cărei tentative de lichidare a revoluției prin forțe proprii eșuaseră, să facă apel la intervenția străină.

Înlăturarea conducerii revoluționare, după pătrunderea trupelor străine, n-au descurajat poporul, oricînd gata să reînceapă lupta cu și mai mare vigoare.

Țărănimia voia să părăsească Bucureștii, protestînd contra arestării constituționalilor și a reintroducerii iobăgiei și a clăcii. Au fost

¹ Sesizînd această latură a concepției lui Avram Iancu, istoricul american Keith Hitchins o formula astfel :

„Iancu nu a căutat niciodată la libertatea pentru poporul său în detrimentul altui popor“ (Keith Hitchins. *Avram Iancu și revoluția europeană din 1848*).

alungați cu forța, în timp ce coloane de trupe turcești erau trimise prin județe ca să aducă la munca câmpului pe plugarii care refuzau cu hotărâre să lucreze pe baza legiurilor regulamentare ².

Sprijinul de care conducătorii revoluției se bucurau în mase a ținut în alertă organele de ordine până în a doua jumătate a anului 1849, când a fost definitiv înfrântă revoluția din Transilvania.

Într-o notă din 13 ianuarie 1849, a cîrmuirii județului Dimbovița către polițaiul orașului, acesta este atenționat să fie cu mare băgare de seamă, pentru fetele ce au intrat în localitate sau se preumblă prin țară ³, respectînd întocmai instrucțiunile primite anterior.

Peste citeva zile, la 18 ianuarie, cîrmuirea trimitea poliției o notă secretă, privitoare „*la mulți propagandiști, din diferite clasuri, atît din cei cunoscuți și hotărîți a nu mai intra în Principate după a lor trecere peste graniță, precum și alții după aici și de prin alte părți, atît mireni cît și parte bisericească, se află preumblîndu-se aici în oraș precum și alte sate ale județului, silindu-se prin toate chipurile a neastîmpăra și a neliniști ordinea publică sub felurite născociri și tălmăciri scandaloase*“ ⁴.

Se surprinde, în cele de mai sus, neliniștea reacțiunii față de starea încă agitată din țară, frica de reîntoarcerea și activitatea conspirativă a conducătorilor exilați ai revoluției.

Polițaiul primea poruncă strașnică să aresteze fără ezitare orice asemenea persoană, „*fără deosebire de fiece stare și treaptă ar fi*“, raportînd neîntîrziat cîrmuirii, ca aceasta să comunice la rîndu-i cîstit Departamentului Dinlăuntru, pentru a hotări osînda cuvenită. Aspre pedepse urmau să primească toți cei ce găzduiau sau nu denunțau asemenea persoane.

Cu toate amenințările, duhul revoluției stăpînea puternic poporul, dînd de lucru neîncetat organelor de represiune încurajate de prezența „*prea puternicelor armii împărătești*“, care, deși se erijau în păstrătoarele ordinii, nu reușeau să convingă masele și, mai ales, nu puteau să stingă simpatia față de conducătorii „evenimentelor trecute“, siliți să se expatrieze, dar a căror posibilă reîntoarcere clandestină era pricina neliniștii reacțiunii și a sprijinitorilor lor din afară.

Fiecare nouă circulară cuprindea prevederi suplimentare de ordine și măsuri tot mai hotărîte contra celor ce le-ar încălca.

Între altele, ordinul secret primit la ocîrmuire la 29 ianuarie, impunea egumenilor și stareților de pe la mănăstiri și schituri, proprietarilor și arendașilor moșilor, slujitorilor (pîrcălabi, vătășei, logofeți),

² C. Goleșcu Vartic, 1848. *Zile revoluționare*, Institutul de arte grafice „Carol Göbl“, București, 1898, p. 419.

³ Arhivele statului jud. Dimbovița, fond Poliția orașului Tîrgoviște, dos. 59/1849, fila 2.

⁴ Ibidem, fila 6.

preoților, proprietarilor hanurilor și circiumilor să denunțe pe oricare din cei urmăriți spre a fi arestați.

Dînd curs poruncii cîrmuirii, poliția dă la 24 martie 1849 o publicație prin care înștiința populația de rîspîndirea unor proclamații revoluționare, amenințînd cu drastice pedepse pe cei ce vor reține sau rîspîndi asemenea proclamații⁵.

Zvonurile despre rîspîndirea proclamațiilor sau reîntoarcerea revoluționarilor, amplificate ca orice știri transmise prin viu grai, îngrijorau nu numai autoritățile române ci și pe reprezentanții celor două puteri de ocupație, care, prin „*excelențiile lor, comisarii împărătești în principaturile Moldo-Valachii*“, adresau din București, la 3/15 martie 1849 o notă în acest sens. Nota, redactată în termeni autoritari, semnală accentuarea știrilor despre „*primejdii plămuite ce ar amenința pe locuitorii capitalei, altele referitoare la neînțelegerile dintre funcționarii amîndorora înaltelor curți și rîspîndirea de combinații politice, mult mai presus de sfera aceloră ce o fac*“. Pretinzînd că pacea și liniștea țării sînt ocrotite de o însemnată putere armată, care veghează la „*desrădăcinarea ranelor făcute de revoluție la industria și comerțul țării*“, se cerea caimacamilor să reprime orice încercare de tulburare a ordinii, țelul „*înantelor puteri fiind unul și același, liniștea și leguita orînduială*“, subliniind că vor ști să ajungă la ele⁶.

Trecerea timpului n-a micșorat grijile autorităților, dimpotrivă le-a sporit, fiind silite să urmărească, în afara foștilor revoluționari români, și pe conducătorii revoluției maghiare.

La 10 mai 1849, subocîrmuitorul plășii Cobia, raporta că prin satul Mogoșani ar fi trecut cinci unguri îmbrăcați în haine de postav alb, cu imirlice tot albe, scurte, căciuli negre și cisme în picioare, înarmați cu cîte două pistoale, săbii ostășești și cîte o pușcă scurtă. Au poposit la o stîină să mănînce. După înfățișare și întrebările puse ciobanilor, autoritățile au socotit că sînt spioni ai revoluționarilor, pentru care cîrmuirea județului porunceă polițaiului urbei Tîrgoviște să-i prindă, faptă pentru care va primi lauda stăpînirii, după cum se va învinovăți, dacă trecerea lor prin oraș se va face fără a fi semnați⁷.

Colaborarea autorităților reacționare române, a reprezentanților puterilor de ocupație cu forțele de represiune ale Imperiului Habsburgic mărturisește convingător teama reacțiunii de mișcările populare, precum și dorința de răbunare contra tulburătorilor „*liniștii și ordinii*“.

Căderea Budei și Pestei în mîinile trupelor imperiale a creat un prea timpuriu optimism din partea reacțiunii habsburgice, care, socotind

⁵ Ibidem, fila 68.

⁶ Ibidem, fila 70—74.

⁷ Ibidem, fila 88.

revoluția încheiată, era preocupată de prinderea căpeteniilor insurecției maghiare pe care nu voia să le scape.

Mutarea centrului de greutate al evenimentelor din Ungaria în Transilvania, succesele revoluției din primăvara anului 1849, au creat o puternică stare de alertă la noi, fapt ce se desprinde dintr-un ordin al cirmuirii către poliția orașului, în care se afirmă că „*revoluționarul guvern unguresc din Transilvania, sloboade necurmat proclamații și alte asemenea în sensul revoluționarelor sale principii și le strecoară în acest principat*”⁸.

La rîndul lor, autoritățile austriece socoteau că strimtorarea revoluționarilor maghiari de către trupele împărătești, îi va determina pe aceștia să caute refugiu în Țara Românească. De aceea, pentru a nu-i cruța de „*dreapta pedeapsă*”, din porunca „*Înălțimii sale, mareșalul de Vindisgreț*”, dată din Buda, se cerea autorităților române, ca și puterilor de ocupație, Turcia și Rusia, să ia măsuri la graniță și în țară pentru a opri trecerea revoluționarilor maghiari la noi, iar dacă vor fi trecut să fie predați autorităților imperiale⁹.

Mai bine organizată, poliția habsburgică însoțea rugămintea către autoritățile noastre și de un tabel cu numele celor căutați și cu semnalmentele lor, spre a fi mai ușor identificați.

Erau căutați mai toți membrii fostului guvern revoluționar, în frunte cu Ludovic Kossuth (Louis Kossuth), avocat, jurnalist „*în urmă prezident al comitetului de apărare în Ungaria*”, vorbind nemțește, ungurește, latinește, limba slovacă și puțin franțuzește. La „*osebite semne*”, se sublinia și „*înfățișarea măreață, cu oarecare dignitate, mișcările nobile*” etc.¹⁰.

Sotia sa, Tereza Kossuth (Therese Kossuth), născută Mechini, în vîrstă de mai mult de treizeci de ani, vorbea nemțește, ungurește, slavonește și avea ca semne particulare „*fudulia, uitătura mîndră și disprețuitoare*”, fiind însoțită și de copiii săi, Francisc, Nina și Laos.¹¹

Alexandru Petöfi era cu zece ani mai mare. Se născuse în Transilvania și vorbea nemțește, ungurește și românește. De ocupație poet, umbla îmbrăcat europenește, mai obișnuit fără cravată¹².

Generalul Bem, numit încă eroul de la Ostrolenka, vorbind polona, franceza, nemțeasca, însă cu accent, fusese mai înainte ofițer împărătesc și „*acum comandant al rebelilor unguri din Transilvania*”¹³. Ca semne deosebite erau menționate o rană pe obrazul stîng, primită la

⁸ Ibidem, fila 67.

⁹ Ibidem, fila 21.

¹⁰ Ibidem, fila 25.

¹¹ Ibidem, fila 48.

¹² Ibidem, fila 50.

¹³ Ibidem, fila 28.

Pescea, șchiopătând de piciorul drept, în urma unei lovituri primite la Viena.

În afara celor de mai sus, personalități bine cunoscute în desfășurarea evenimentelor de atunci, mai erau căutați și alți conducători ai revoluției maghiare, dintre care unii aveau bune relații cu reprezentanții revoluției române.

Cu toată asprimea lor, amenințările reacțiunii n-au găsit ecoul dorit în rîndul maselor, **poporul român** dovedind încă o dată adevărul că sa la ideile novatoare menite să elibereze omenirea de o orînduire devenită anacronică.